

Aanteekeningen

over: art. in "Wetensch. en N. G."

zijn ende persoon als

in het biologisch wezen,
ede (zie elk dier) nodig
wen met zijn technische
zij: waar ligt de grens
over het ontstaan van de

- en misdaden en het vellen
aanzover?

van heersende en berispende
armoedige rebelse
anjuristerij en dwang,
is bepaald door de
nis" is geschreven door

e?

1 prof en schryft in de

in abstrakte fantasie, over,
id als apart wezen. Het
logie, doordat zij de

Ia. Waar ligt de grens tussen de mens als biologisch wezen en de persoon als denkend, vragend en antwoordend wezen?

Denken-vragen-antwoorden is een deel van de functies van het biologisch wezen, even goed als eten-drinken-plasjeven. Zoals dit tweede (zie elk dier) nodig is om te leven als levend dier, zo het eerste ^(voor de mens) om te leven met zijn technische toerusting, al zijn werktuiggebruik. Bedoelt de vraag: waar ligt de grens (of onderscheid) tussen mens en dier, lees dan een boekje over het ontstaan van de mens. (De „geesteswetenschap“ weet daar weinig van)

Ic. Waar ligt de grens tussen het verklaren van wan- en misdaden en het vellen van een oordeel, eventueel een gerechtelijk oordeel daarover?

Verklaring en oordeel beide zijn deel van fel streven van heersende en berispende klasse haar buit en privilegie te verdedigen tegen de armvedige rebelse volksmassa. Het tweede is de oude (vorm) hardhandige van jurisprudentie en dwang, het eerste de moderne vorm van schijnwetenschap. Grens bepaald door de mate van opstandigheid. Het boek „Straf en gevangenis“ is geschreven door een prof. in de „geesteswetenschap“ (!!)

Ib. Waar ligt de grens tussen godsdienstpsychologie en theologie?

Practisch: spreekt voor de boeren op zijn dorps, dan 2de; wordt hij prof en schryft in de Verhandeling van de K. Ak. v. W., dan hoort dat hij 1de.

Het 2de is een (niet-weerlegbare) reeks beweringen over een abstracte fantasie, over, geleverd uit primitieve mensheid (is er nog steeds), opgetuigd als apart wezen. Het 1de zou stuk wetenschap kunnen zijn, als niet alle zg psychologie, doordat zij de grondslag van maatschappij mist, gebrekkig was.

Prof. Bregstein is vastgesteld op zaterdag 20 april
a.s. na aankomst van trein 14.02 uur te Driehuis-
Westerveld.

Het hoofdgebouw der Universiteit zal die dag
ten teken van rouw, gesloten zijn.

De Rector Magnificus,

M.W. Woerdeman.

II b. ? wat bedoelt hij? De wereld als gebouwd in tijd en ruimte
Eerst wereld vroegste vorm: hoe? van voor - 2500 tot 70^e jaar
Dan ontwikkeling van astronomische vormen
Dan op aarde alleen: ontstaan van leven, op tot mens
Nu harde inwerkings mens op materiele wereld
Geeft nieuwe, maar nog geheel onbekende, ontwikkelingsvorm

246/2

By diskussie over atoombom de vraag gesteld:
kieren tussen 2: of ^{emissies} geïrriteerd worden (zonder
geestel. rytheem) door Russische milit. macht. of door
atoombom ontploffen daarop en natuur verzijft tot
ondergas (ev. fysisch e. geestelike naarzaam) om gehele
mensdom. Wat zal Engelse volk dan kieren?

Atoombom

Stoeltyphen: zelf v wereldgroei vol met ruïnes en restanten
van vorige natuur (ni. geestelike inhouden, Haerim, bejruppen, gelooven)
die verdere groei beïnvloeden, belemmeren etc

Begeerte: elk aggregaat streeft ^{toe} naar ruimte ruimte ruimte, stoffe halen
om aan zichzelf gelijke maken (zoel. kristal groeiend in oplossing;
zoals eiwitcomplexen groeit tot groter) (zo mens actief in natuur)
Wij moeten dat dan: de mens bouwt de natuur tot nieuwe natuur
(voor om onafzienbaar)

Ia. Wat praten etc nodig meent is de toerusting
van mensheid met technisch app, werktuig
„Mens als vragend en antw. Wezen, is een
onderdeel van Mens als biologisch wezen
De weg naar grens is bewijs wesen met begrepe
of willicht? Dier-karakter tegenover mens
Dan loefje lezen over menswording.

Ib. Theo-logie is z.g. wetenschap, ^{beweringen} over een abstracte
fantasie van de primitieve mensheid (Evra nu)
gefantaseerd tot apart wezen.
godsdiens-psychologie kan wetenschap zijn;
maar doodet van alle psychologie meestal niet
maatsch. grondig gezien wordt

Ic. Verklaring ~~te pogen~~
+ oordeel = deel van ~~totte~~ poging berispende en
regerende klasse hun privilegie tegen de armoeleze
rebelische volkmans te verdedigen
Oordeel (rechtbank, jurispr.) is de ouderwetsse
hardhandige manier; „verklaring“ is moderne manier

Id. Eerst zeggen wat je onder waarheid verstaat.
Waarheid = abstracte samenwals van de speciaal
(van gedachte) aparte verschijnselen.
hoe deze toedrachtig samengevat, heet hun „waarheid“

10 IIa. Toeval in zotte opgave van -----, dat de kans
voor al deze atomen zo by elkaar als $1 : 10^{429}$ zo klein
is; dus practisch = 0. Dus scheping door godheid
Werkelijke studie vd ontwikkeling toont een volkomen rij van
natuurlijke processen + deeltjes met sterke krachten
(elektrische aant. efol. verworm, combinatie) geleid. Bovendien
vraag onzuiver; toeval alleen by groot aantal mogelijkheden
Het echter resultaat van spannende krachten.
Hoe anders behandelbaar in verband met 2de wet en Biotenomen.

An animal has no fear, but is only cautious.

It does not know of future pains, or calamity, or death; it only has learned to avoid dangers, by instinct or, at a higher stage of evolution, by example and teachers.

Only some of our domestic animals know of fear, drilled into it by man.

higher insects „a mixture of dense stupidity and profound wisdom“

Wanneer nu bescouwen over uw taak, uw wetensch. werk, uw plaats, dan ^{nu} ~~we~~ niet in zoverre anders dat nu hetzelfde resp. als voor eenige jaren; maar toch nu grotere belangstelling in dese vraag sluit. grooten gretigheid zich klaar word. over beleechenis van werk.

Studie natuursch., ervaringsrijke, steeds belangrijker en omvangrijker; steeds grooter toeloop van studenten hier, maar ook steeds meer vraag van ~~de~~ uit de maatschappij naar wetensch. geschoolde kracht, des voortvriechten, in misch. nuttig werking vinden, niet ~~meer~~ slechter geword. ~~Maar~~ Will we zie wat dit beteekent, niet van deze zijde van persoonlijke belang, persoonlijke slag en brood vinden, maar hetzelve van juist tegenovergestelde zijde bescouwen, van zijde maatschappij. Zou beleechenis ons werk

Wij zien dan ons werk als deel van groot maatsch. proces, de menscheit ^{door zijn} ~~door zijn~~ levend in de natuur. Arbeid is de band die de mensch met de natuur verbindt. De mensch is deel v. natuur, al zijn leven vernietigt zijn deel van stofwissel. en energiematig van het heelal. ~~Alwat~~ ~~levend~~ Evenals het dier moet hij door zijn vermogens en organen te gebruiken zich voedsel verschaffen en zich in stand te houden tegen vyanden. Het verschil is, dat de menscheit ^{veel} heeft geleerd zich van kunstmatige organen, werktuigen te bedienen, en daarmee ^{veel} om ze te kunnen gebruiken, de hervenschoors tot een orgaan van ~~beheers~~ dender, in bezrijven, en door taal meest ontwikkelen. Door ^{hun} ~~de~~ scheiding van ~~zijn~~ ^{het} lichaam konde de werking zich met een voor biologische ontwikkel. ongekende snelheid tot steeds grooter doelmataheid ontwikkelen; zoo groeide met de vorme van arbeid de mensch boven alle dieren op tot behevichter der aarde. Zoo trad

een verder stadium kultuur als menscheit over natuur. In een verder stadium specialiseerde zich de ervaring, steeds de bron tot verbeter. der arbeidsmethoden, tot studie der natuur. In de laatste drie eeuwen begint de natuurstudie geleidelijk toepassing te vinden op de techniek. Het zijn eerst maar enkele wetenschappen, die toepassing vinden, en uit die toepassing stroomt impuls tot bevest. ontwikkel. krijg. de sterrekunde als basis van de scheepvaart en de ~~ontwik.~~ ^{ontwik.} van werelddeelen; dan de warmte leer als basis voor de stoomverwarming. En de mechanica als basis van de manufactuur in de 17de en 18de eeuw daarmee begint de ontwikkeling der machinale grootindustrie, die in de laatste 1/2 eeuw het ~~aan~~ ^{aan} wenen van maatschappij heeft omgevent, ~~gevoerd~~ ^{gevoerd} en met een formidabele snelheid en grondiger dan alle vroegere eeuwen te samen.

Waarom zoo anders?

- 1 Blijven wij aan de oppervl. : maatsch. kracht
- 2 Kunnen dieper oorzaken, in factor mensch -

dit in 4

Concurrentie, jaagt energie en individueliteit tot hooge spanning. Dit is eene zijde; tot nu toe alleen gelet op technische zijde. Andere zijde is de sociale. De groei van de ^{mach.} ~~groot~~ industrie vermeldde kleinbedrijf en handwerk; dat beteekende overgang, ellende, honger van brede volkstalgen, die leverzeefl. haakte nu en dan uitbreid. op de markt. 2. ~~Bekeerde~~ ^{Bekeerde} haren toeg. van kapitaal, gebreit over productie, terwijl massa ter wezer kleine zelfstand. en boeren tot arbeiders in dese industrie werde, proletariats, die niets dan hun arbeidskracht bezate om te leven. Daarmee begint nieuwe sociale strijd furore nieuwe ophomende klassen. ~~Der~~ ^{Der} hun exploitatie groeit het kapitaal tot steeds grooter omvang en macht. ~~Daar~~ ^{Daar} wordt ~~de~~ ^{de} middenstand, steeds meer uit het arbeidsproces uitgeworpen, tot handelsbedrijf beperkt, ook daar steeds moeil. om bestaan wonnelend. Het hun zijn ~~rechter~~ ^{rechter} niet nu nieuwe middenstand, intellectuale, studeere om plaatsen als technische beambt. in te nemen. In de grootindustrie, in het wetensch. geleide grote arbeidsproces, dus in dienst eveneens van het grootkapitaal, dat nu sluis meer meester wordt over geheele aarde. -- -- Zy eveneens geexploiteerd. Geschrift, hooge lezingen geleide leiders, massa tot rang van behuvene vakwereld.

Menscheit hervormen zijn geneesg./conservatisme: zoo wonderbaarlijk vigeen van aanpassing, toch ook orgaan dat in duidel. opzameel, behoudt, vastlegt in vorm van abstracte regels, en daarmee weerstand aan onmiddellijke en volledige aanpassing. En waar techniek, ~~maler~~ ^{maler} ~~bestaan~~ ^{bestaan} der mensch, ~~met~~ ^{met} met zoo snelle vaart groeit, kan ~~aanpassing~~ ^{aanpassing} vorm v. geesten niet bijhouden; ~~donkere~~ ^{donkere} ~~Waar~~ ^{Waar} wereld achter bij materiele, slijpt reusenmassa v. ~~reuzen~~ ^{reuzen} uit vroegere periode mee in vorm v. tradities, vooroordelen. Elke maatschappij vorm prent a. n. haar groeiende ^{regels} ~~regels~~ voor gedrag en denkwijze in, die als basis voor bestaan noodig zijn; maar zij worden nu tot ^{ontbreken} ~~ontbreken~~ van ^{moreel} ~~moreel~~ ^{geheiligd} ~~geheiligd~~. Maatschappij van oude en heerschenide machten, om het bestaande systeem tegen verander. te behouden, dus tot hindernissen in rationeele aanpassing aan de nieuwe noodzakelijkheid. Vandaar de ~~aanpassing~~ ^{aanpassing} ~~voordelen~~ ^{voordelen} strijd en kaar moral. stelsel.

Er is hier nog andere zijde. Velen hebben het gevoel, dat zy, door alleen maar niets te denken dan aan de natuurstudie, te kort schieden; dat er voor hen nog andere plichten zijn. Dat het niet voldoende is, als ieder alleen maar zijn naastbyliggende plichtige doet en zich om het overige niet bekommert. Dat hy als lid van de menschen maatschappij nog ~~andere~~ plichte heeft, dat het welzijn van zijn medemenschen hem ook aangaat. ~~Hiermee wordt niet bedoeld~~ En terecht. Hiermee wordt niet bedoeld, dat studenten, uit het gevoel van hun bevoorrechte positie uit, een deel van hun tyd zoude much betreden om anderen te helpen in een of andere vorm van wat men maatsch. werke noemt. Studenten hebben allen hun, studeren, de maatsch. best aan hun opleeds veel te koste; hun plicht is, ~~aan te nemen~~ zich zoo te ontplooien, dat zy de maatsch. hun medemenschen tot grootst mogelyk heil zullen strekken. Maar wat zy terecht voelen, is dat de maatsch. een beroep op hen meez doen, dat verder schikt dan alleen vakbedwaarnheid. De krisissen, waarin de menscheit geraakt door de vooruitg., die uit het werk der natuuronderzoekers ontspringt, kunnen niet ~~de natuurstudie zelf~~ door de laboratoria opgelost worden. Maar wel is daartoe de samenwerking, van alle betuware koppen en alle warme herten noodzakelyk.

Wy zagen de maatschappij opgroen als een steeds meer ~~op~~ natuurwetenschap als haar fynste kollektief ervarings gebaseerd productie organisme. Wy ~~zagen~~ zagen het tot een steeds vastere eenheid, een wereldorganisme worden, hoe daarin eerst de fysieke kracht verhonderd vordigde, door de sloom, hoe dan ten syn zenuwnetwerk alles ~~verbond~~ ^{verwaa}, hoe ten slotte alle levensorganen ~~als~~ ^{als} chemie en biologie tot grooter doelmatigheid. Maar wat - om de verjelyk verder te spinnen - ~~dit~~ ^{dit} organisme ~~ontsteekt~~ ^{ontsteekt}, is het bewustzijn. Het maatschappelyk bewustzijn in elk individu; het weten en voelen, dat on hoe ieder in de eerste plaats lid en deel van het geheel der menscheit is.

(T behoort dan de verjelyk van de machten, door krisissen geleeteerde wereld, met een hertenloos monster, of met een auto met een bal, aan het sluur.)

Het kon niet anders komen. Want in de lange voorafgaande eeuwen, ~~was~~ ^{was} de laatste, was de productie kleinbedryf. Toen de werkluijen klein waren, door een persoon te hanteeren, kon de ~~productie~~ ^{productie} alleen door de scheids der slamm in ~~personen~~ ^{personen}, die ieder afzonderlyk op eigen stuk grond, later in eigen werkplaats werkten. ~~geest~~ ^{geest} ~~meer~~ ^{meer} naar eigen inspanning. Hierly behoorde persoonlijkheid van werkluijen - wie ze gebuikt en hanteeren moot, moot er over beoostude - het gezin als cel van de maatsch.; een sterke onafh. van individualitat. Wat er aan maatsch. bewustzijn ~~was~~ ^{was}, verschrompde, beperkt tot kleine dorps of stads gemeenschappen. En de steeds fellere concurrentie die de 19de eeuw met eenre opblou van ~~gevoel~~ ^{gevoel} ~~individuele~~ ^{individuele} ~~kracht~~ ^{kracht}, verschoeyte nog dit gevoel van sterke onafhankelzue persoonlijkheid. Belectanis en waarde.

Daardoor moest de keijenslly ontstaan kinche de moderne groei naar een samenhangende van een wereldaanteid, en de geestelzue getaltheid van ~~plek~~ ^{plek} individualisme. Gevoel van steeds achterblyven van geest, die eerst geleide door ervarings, harde, nood, zich aanpaast aan steeds ~~nieuwe~~ ^{nieuwe} wereld. Daarmee ~~keijens~~ ^{keijens} ~~ontwikkelings~~ ^{ontwikkelings} ~~op~~ ^{op} ~~de~~ ^{de} ~~wereld~~ ^{wereld} in algemeente doel aangezegen.

Men zou, blyvende in ons thema van de steeds voortdurende ~~ontwikkeling~~ ^{ontwikkeling} ~~van~~ ^{van} ~~de~~ ^{de} ~~wetenschap~~ ^{wetenschap} op het maatsch. leven, geneigd zyn ~~te~~ ^{te} ~~dit~~ ^{dit} ~~wilke~~ ^{wilke} ~~dukk~~ ^{dukk} ~~als~~ ^{als} ~~een~~ ^{een} ~~verdere~~ ^{verdere} ~~uitbreids~~ ^{uitbreids} ~~van~~ ^{van} ~~de~~ ^{de} ~~krisis~~ ^{krisis} ~~dezer~~ ^{dezer} ~~wetenschap~~ ^{wetenschap}; ~~dit~~ ^{dit} ~~te~~ ^{te} ~~noome~~ ^{noome} ~~de~~ ^{de} ~~stude~~ ^{stude} ~~ent~~ ^{ent} ~~op~~ ^{op} ~~van~~ ^{van} ~~psychologie~~ ^{psychologie} ~~en~~ ^{en} ~~ethica~~ ^{ethica}, van zwakke beginnities van nu tot een natuurwetensch. methode en wyze. Maar daarly groot verschil in het ~~oog~~ ^{oog} ~~houd~~ ^{houd}: de natuur is buiten ons ~~oog~~ ^{oog} ~~of~~ ^{of} ~~haar~~ ^{haar} ~~kunne~~ ^{kunne} ~~wy~~ ^{wy} ~~experimenteeren~~ ^{experimenteeren} ~~en~~ ^{en} ~~as~~ ^{as} ~~subjeet~~ ^{subjeet} ~~gebruikt~~ ^{gebruikt} ~~de~~ ^{de} ~~uitbreids~~ ^{uitbreids} ~~toespan~~ ^{toespan}. Hier ~~cehler~~ ^{cehler} ~~evote~~ ^{evote} ~~vrij~~ ^{vrij} ~~reel~~ ^{reel}, ~~de~~ ^{de} ~~mensche~~ ^{mensche}, ~~object~~ ^{object} ~~zijn~~ ^{zijn}, ~~bestudeerd~~ ^{bestudeerd} ~~in~~ ⁱⁿ.

Fals wy naar spontane, eigen gedragingen door experiment bestudeeren, pascuwij, als subjeet, de uitkomst loc. Waan ~~zij~~ ^{zij} ~~zelf~~ ^{zelf}, de menschen, object zijn, gaat het eigen, spontane handele der mensche. voort aan onre wetenschap. De menschen zijn niet een dood, willens materiaal, waarmee de ziele-ingenieur hanteert om ~~zijn~~ ^{zijn} ~~te~~ ^{te} ~~construees~~ ^{construees} ~~op~~ ^{op} ~~te~~ ^{te} ~~bouwren~~ ^{bouwren}. Zy zijn de volende, denkende, lydende, hartkoudelzue willende levende individuen, die zelf hun wereld ~~bouwren~~ ^{bouwren}, zovals ze die steeds bouwden. In ~~af~~ ^{af} ~~van~~ ^{van} ~~de~~ ^{de} ~~Tat.~~ ^{Tat.} ~~der~~ ^{der}, ~~voor~~ ^{voor} ~~zover~~ ^{zover} ~~studie~~ ^{studie} ~~van~~ ^{van} ~~de~~ ^{de} ~~geestelzue~~ ^{geestelzue} ~~verschynsch~~ ^{verschynsch}, ontw. v d zy geestelzue wetenschappu ~~wordelzue~~ ^{wordelzue} is, om de geesten te verlichte, pad te verlichte, unarlye krachte kenne en peilen, toek is dit niet ~~as~~ ^{as} ~~door~~ ^{door} ~~het~~ ^{het} ~~zelfde~~ ^{zelfde} ~~wetenschappu~~ ^{wetenschappu} ~~lynn~~ ^{lynn} ~~doelmatzue~~ ^{doelmatzue} ~~beschouwings~~ ^{beschouwings} ~~wyze~~ ^{wyze}.

Wy blyven aan deze zijde van de lyn: de objectieve beschouwing van de groei van een door wetenschap, ~~der~~ ^{der} ~~beuuste~~ ^{beuuste} ~~natuurstudie~~ ^{natuurstudie} ~~productie~~ ^{productie} ~~apparaat~~ ^{apparaat} ~~als~~ ^{als} ~~basis~~ ^{basis} ~~van~~ ^{van} ~~het~~ ^{het} ~~mensche~~ ^{mensche} ~~leven~~ ^{leven}. Wat de krisissen in dese groei beuust, die op allen lozenlyk ziende lydzgenoot de indruk welt van hopelou vastloopen, van substans of terustloopen, is niet anders, dan het niet gelyklydz, gezamenlyk groeien, als deelen van een mechanische machine. Ook al weer natuurlyk, want nieuwe behoefte maten eerst gevoeld werd, voor maatregelen ter beuudzue, ~~con~~ ^{con} ~~tradieties~~ ^{tradieties} ~~eerst~~ ^{eerst} ~~hoop~~ ^{hoop} ~~graad~~ ^{graad} ~~bereikt~~ ^{bereikt} ~~voor~~ ^{voor} ~~de~~ ^{de} ~~kracht~~ ^{kracht} ~~for~~ ^{for} ~~op~~ ^{op} ~~ghiffs~~ ^{ghiffs} ~~slers~~ ^{slers} ~~groes~~ ^{groes}. Wanneer het technische materiele apparaat waarmee de menscheit werkt, tot nieuwe vormen groeit, ~~zullen~~ ^{zullen} ~~oor~~ ^{oor} ~~de~~ ^{de} ~~relaties~~ ^{relaties} ~~tunche~~ ^{tunche} ~~de~~ ^{de} ~~mensche~~ ^{mensche}, de regels die zy voor het gebruik moeten stellen, zich moeten wyzygen, zy het eerst na ervarings, ~~onder~~ ^{onder} ~~stryds~~ ^{stryds} ~~en~~ ^{en} ~~stryd~~ ^{stryd} ~~van~~ ^{van} ~~belangen~~ ^{belangen}. Juridisch kan men de spanning aldus ~~uitdraken~~ ^{uitdraken}: de techniek heeft de arbeidsmiddel kollektief gemaakt, ~~as~~ ^{as} ~~slchts~~ ^{slchts} ~~door~~ ^{door} ~~een~~ ^{een} ~~kollektiviteit~~ ^{kollektiviteit} ~~van~~ ^{van} ~~mensche~~ ^{mensche} ~~te~~ ^{te} ~~hanteeren~~ ^{hanteeren}; maar het beschiklyk recht is no individueel, overgeleerd uit de tyd van het kleine handwerkers ~~ton~~ ^{ton}. Toen ken ieder zyn eigen hamer, zyn eigen ~~ton~~ ^{ton} ~~wag~~ ^{wag} ~~haben~~ ^{haben}, nu ken niet ieder zyn eze sloomhamer, zyn eigen spoorweg hebben.

Ook anders te formuleeren. Het levensproces van de maatschappij, de arbeid, ~~groeide~~ ^{groeide} ~~steeds~~ ^{steeds} ~~meer~~ ^{meer} ~~tot~~ ^{tot} ~~een~~ ^{een} ~~heid~~ ^{heid}. Maar noz niet tot een organisatie, ~~duel~~ ^{duel} ~~beuuste~~ ^{beuuste}, ~~plannaly~~ ^{plannaly}, ~~georganiseerde~~ ^{georganiseerde} ~~eenheid~~ ^{eenheid}. De productie vindt plaats in ~~af~~ ^{af} ~~onafhankelzue~~ ^{onafhankelzue} ~~ondernemings~~ ^{ondernemings}, ieder door eigen wil van ondernemer ~~alken~~ ^{alken} ~~geleed~~ ^{geleed}, die zelf maar moed raden naar samenhang, bovonden niet met doel de behoefte ~~te~~ ^{te} ~~beuudzue~~ ^{beuudzue}, maar met doel want te maken door exploitatie van arbeidskrachte. ~~Daarin~~ ^{Daarin} ~~con~~ ^{con} ~~tradieties~~ ^{tradieties} ~~en~~ ^{en} ~~spanning~~ ^{spanning} ~~van~~ ^{van} ~~ome~~ ^{ome} ~~lyd~~ ^{lyd}, ~~daarin~~ ^{daarin} ~~ook~~ ^{ook} ~~doel~~ ^{doel} ~~leinden~~ ^{leinden} ~~bepaald~~ ^{bepaald}, die ~~sheren~~ ^{sheren} ~~en~~ ^{en} ~~stryd~~ ^{stryd} ~~der~~ ^{der} ~~mensche~~ ^{mensche} ~~tot~~ ^{tot} ~~uitbreids~~ ^{uitbreids} ~~kom~~ ^{kom}. Een door de groei der wetenschap ~~bepaalde~~ ^{bepaalde} ~~wereld~~ ^{wereld} ~~economie~~ ^{economie} ~~met~~ ^{met} ~~reure~~ ^{reure} ~~entent~~ ^{entent} ~~eischt~~ ^{eischt} ~~doel~~ ^{doel} ~~beuuste~~ ^{beuuste} ~~organisatie~~ ^{organisatie}, ~~door~~ ^{door} ~~plannaly~~ ^{plannaly} ~~rezyling~~ ^{rezyling}, ~~van~~ ^{van} ~~behoeflen~~ ^{behoeflen}, ~~daarop~~ ^{daarop} ~~gericht~~ ^{gericht} ~~dat~~ ^{dat} ~~ieder~~ ^{ieder} ~~al~~ ^{al} ~~zyn~~ ^{zyn} ~~krachte~~ ^{krachte} ~~en~~ ^{en} ~~vermogens~~ ^{vermogens} ~~kan~~ ^{kan} ~~ontplooven~~ ^{ontplooven}.

de deelen
eigen positie
niel
als
ontdekt

F Het is al
in een licht
als cel en organ
eigen weg gelyk
zonder
te onder